

Obvodný notársky úrad v Budči

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1526_4763	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obvodný notársky úrad v Budči	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1882 - 1945	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	7,1 bm (35 archívnych škatúl, 241 úradných a pomocných kníh)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obvodný notársky úrad v Budči	Názov pôvodcu

3.2.2.	Administrative history	<p>Postavenie notárov a notárstva vo všeobecnosti v Uhorsku prežívalo bez akejkoľvek zákonnej úpravy od stredoveku až do 19. storočia. Spoločenské a hospodárske pomery v druhej polovici 19. storočia vyžadovali, aby aj v Uhorsku bola uzákonená inštitúcia verejných notárov. Príprava tejto zákonnej úpravy s ktorou sa začalo v roku 1870, sa mimoriadne dlho preťahovala. Podľa prvého návrhu mal nový zákon nadobudnúť účinnosť dňom 1. novembra 1873. Pripravovaný predpis bol napokon vyhlásený 16. decembra 1874, ako zákonný článok XXXV/1874. Už v roku 1886 došlo k jeho novelizácii zákonným článkom VII/1886 a napokon k ďalšej novelizácii zákonným článkom XVI/1894 o pozostalostnom pokračovaní. Po vzniku Československej republiky recepčný zákon č. 11/1918 Zb. zák. a nař. o zriadení samostatného štátu československého z 28. októbra 1918 rečipoval právny poriadok platný do toho dňa na slovenskom území, ktoré sa stalo súčasťou Československej republiky.</p> <p>Do kompetencie Obvodného notárskeho úradu v Budči patrili obce: Budča, Turová, Budička, Kašová Lehôtka, Železná Breznica, Hronská Breznica a Kováčová. V rokoch 1919 – 1929 vedúcim notárom bol Pavol Beerenberg. Od roku 1930 do roku 1944 túto funkciu zastával Oskár Beer. Vykonával úradné náležitosti obcí, spolupracoval s obecnými samosprávami. Vystupoval ako prvý úradník okolitých obcí. Dozeral na správne a včasné vyberanie daní, vyhlasoval nariadenia slúžnovského úradu. Robil súpis verejnej práce, viedol evidenciu domového a pozemkového katastra. Vypracúval rozpočet a záverečné účty. Vybavoval aj zásobovaciu agendu. Notárska inštitúcia fungovala aj počas druhej svetovej vojny (1939 – 1945). Činnosť notárskych úradov sa rozšírila, pretože už v roku 1939 zákon Snemu Slovenskej republiky č. 190/1939 Sl. z. o verejnej vnútornej správe 33 druhov agend presunul na notárske úrady. V roku 1941 obecné samosprávy boli rozpustené a do vymenovania vládnych komisárov na čelo jednotlivých obcí, notár zabezpečoval aj každodenný chod obcí. Na konci druhej svetovej vojny vďaka svojim odborným a ľudským kvalitám Oskár Beer sa stal aj tajomníkom MNV v Budči.</p> <p>Po oslobodení v roku 1945 zanikla pôsobnosť obecných zastupiteľstiev, rád a starostov. Nariadením Slovenskej národnej rady č. 26/1945 Zb. o národných výboroch zo dňa 7. apríla 1945, boli notárske úrady zrušené. Namiesto nich boli vytvorené miestne národné výbory.</p>	Dejiny správy pôvodcu
3.2.3.	Archival history	<p>Písomnosti Obvodného notárskeho úradu v Budči prevzal Štátny okresný archív so sídlom v Ostrej Lúke do trvalej archívnej úschovy 27.1.1960 od Miestneho národného výboru v Budči. Archívny fond bol pôvodne uložený v kaštieli v Ostrej Lúke a po roku 2004 bol prevezený do priestorov Štátneho archívu v Banskej Bystrici pracovisko Archív Zvolen.</p> <p>Fond obsahuje písomný materiál z činnosti notárskeho úradu z rokov 1882 až 1945. Je zachovalý a v dobrom fyzickom stave.</p> <p>V registratúre notárskeho úradu úradné knihy reprezentujú zápisnice zo zasadnutí obecnej rady, hlavné knihy verejných prác, katastrálne knihy, pozemkové hárky.</p>	Dejiny archívneho fondu

		<p>Najbohatšou zložkou písomnej produkcie kancelárie obvodného notára je administratívna agenda. Všetky podania nadriadených orgánov, stránok i vlastné podania zapisoval notár do podacieho protokolu.</p> <p>Po poštátnení funkcie notára vyčlenil si notár zverenú dozornú agendu nad verejnou správou obce do zvláštnej skupiny, označovanej ako prezidiálna, a zapisoval ju osobitne do prezidiálneho (podacieho) protokolu.</p> <p>Súbežne s podacím protokolom viedol notár index k podaciemu (administratívne) protokolu.</p> <p>Po formálnej stránke najčastejším druhom písomností notárskeho úradu sú obežníky nadriadených úradov, rozličné nariadenia, úpravy, štatúty, evidenčné dotazníky, žiadosti ministerstiev a štátnych rezortných úradov i stránok. Z priamej administratívnej činnosti notára sú to rôzne zápisnice, štatistické výkazy a súpisy, potvrdenia, vyúčtovania, osvedčenia, výmery, účty.</p> <p>Došlé spisy sa označovali prezentačnou pečiatkou od konca 19. storočia. Notár do evidencií vpisoval z administratívnych spisov také údaje, ktoré potreboval mať po ruke v dôsledku nariadenia vyšších úradov, prípadne aj údaje z vlastnej iniciatívy. Za najcennejšie považujem evidencie obchodníkov a živnostníkov, voličov, školopovinných detí, obyvateľov notariátu, cudzincov, domovskej príslušnosti, obyvateľov podľa náboženstva, nezamestnaných.</p> <p>Prezidiálne písomnosti z rokov 1920 – 1945 predstavujú skupinu písomností politicky najzávažnejších a sčasti utajovaných. Prevažne ide o intimáty, obežníky, vyhlášky, inštrukcie, smernice, situačné správy, zápisnice, menovacie dekréty.</p> <p>V registratúre notárskeho úradu sa zachovali aj účtovné písomnosti. Účty zapisoval do peňažného denníka (pokladničného denníka) notár resp. obecný účtovník v chronologicko-numerickej poradi. Obce hospodárili podľa notárom vypracovaného obecného rozpočtu a schváleného obecným zastupiteľstvom (výborom). Po skončení finančného roka notár vypracoval záverečný účet obce.</p> <p>V prípade, že príjmy obce nestačili pokryť plánované výdavky, preto bolo treba dosiahnuť schválenie a vyberanie prirážky k priamym daniam, po schválení slúžnovským (okresným) úradom. K tomu notár vyhotovoval aj inventár majetku a dlhov obce. Povinnosti notára v daňovej agende našli registratúrny výraz v hlavných daňových knihách resp. v hlavných knihách výrubu priamych daní, v hlavných knihách obecnej prirážky.</p>	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Fond Obvodného notárskeho úradu v Budči je zaevidovaný pod prírastkovým číslom číslo 23 z 27.1.1960.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	Písomnosti notárskeho úradu poskytujú pramenný materiál k dejinám obcí, ktoré spadali do dané	Obsah a rozsah

		ho obvodu. Rôzne obežníky úradov ukazujú, kam sa uberal vývoj, či už v politike, verejnej správe, kultúre, či poľnohospodárstve. Môžeme sledovať dianie v školstve, riešenie sociálnych otázok, elektrifikáciu obcí, budovanie ciest, rozvoj dopravy. Spracovaný fond je možné využiť pri štúdiu dejín obcí, činnosti verejnej správy a administratívy, hospodárskej a kultúrnej situácie, činnosti politických strán, spolkov, pomery roľníkov, obchodníkov, vojakov, nezamestnaných.	archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Pri spracúvaní boli v rámci vnútorného vyrad'ovania vyradené multiplicitné dokumenty, sprievodné listy bez príloh a prázdne spisové obaly.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Archívny fond je uzatvorený, ďalšie prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v nasledujúcej štruktúre:</p> <p>Obvodný notársky úrad v Budči</p> <p>I. Úradné knihy A. Správne knihy B. Evidenčné knihy</p> <p>II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky B. Spisy a. Prezidiálne b. Administratívne</p> <p>III. Účtovný a daňový materiál</p>	Spôsob usporiadania
3.4.1.	Conditions governing acces	neobmedzený prístup	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský, maďarský	Jazyk/písmo

			archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	Dokumenty sa nachádzajú v dobrom fyzickom stave a pravidelne sú využívané pri štúdiu bádateľmi.	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Štátny archív v Banskej Bystrici, pracovisko Archív Zvolen. Sujová Barbora: Obvodný notársky úrad v Budči 1882-1945. Zvolen 2015. Inventár e. č. 116	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR Štátny archív v Banskej Bystrici, pracovisko Archív Zvolen, Podboroviansky potok 4052, 960 01 Zvolen	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Nie je známe.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Nie sú známe.	Súvisiace jednotky opisu

3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Opis vyhotovil Mgr. Alexander Adam na základe evidenčného listu archívneho fondu a informácií obsiahnutých v archívnej pomôcke uvedenej v kapitole Vyhľadávacie pomôcky.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	26.04.2017	Dátum vyhotovenia opisu